

Nr 40

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m., såvitt propositionen hänvisats till bevillningsutskottet, jämte i ämnet väckta motioner.

I en den 22 februari 1957 dagtecknad proposition, nr 97, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

A) antaga vid propositionen fogade förslag till

1) lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370);

2) förordning angående ändrad lydelse av 9 § 2 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt; samt

3) lag med särskilda bestämmelser om kommuns, landstingskommuns och annan samfällighets utdebitering av skatt för åren 1958—1965;

B) *dels*, med godkännande av i propositionen angivna allmänna grunder för statsbidrag till kommunerna i anledning av ortsavdragsreformen, bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda föreskrifter i ämnet,

dels godkänna vad i propositionen förordats beträffande vissa skatteunderlagsgraderade statsbidrag för speciella ändamål och vissa kommunala bidrag till statliga utgifter samt bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda härför erforderliga föreskrifter,

dels ock under sjunde huvudtiteln å riksstaten för bugetåret 1957/58 till *Skatteersättning till kommunerna, m. m.* anvisa ett förslagsanslag av 295 000 000 kronor.

Propositionen har hänvisats till bevillningsutskottet såvitt avser ovan under A) upptagna förslag och i övrigt till statsutskottet.

Rörande *propositionens huvudsakliga innehåll* må här anföras följande.

Propositionen grundar sig på 1956 års kommunalskatterevisions betänkande med förslag till nya kommunala ortsavdrag (SOU 1956: 41). I propositionen föreslås en höjning av de kommunala ortsavdragen till i paritet med de vid den statliga beskattningen nu gällande ortsavdragen och att även i övrigt en direkt anpassning sker av de kommunala ortsavdragen till

det statliga ortsavdragssystemet. Detta innebär bland annat att ett särskilt ortsavdrag för ensamma skattskyldiga med underhållsskyldighet mot barn föreslås infört även vid den kommunala beskattningen. Höjningen av ortsavdragen föreslås skola träda i kraft den 1 januari 1958 och första gången tillämpas i fråga om den preliminära skatten för år 1958 och vid 1959 års taxering.

Höjningen av ortsavdragen skall förbindas med statliga bidrag till kommunerna. Under en första övergångstid av tre år — åren 1958, 1959 och 1960 — skall statsbidraget utgå till alla kommuner och då i princip utgöra full kompensation för den av ortsavdragshöjningen föranledda inkomstminskningen. Under de därefter följande fem åren — åren 1961—1965 — föreslås att statsbidraget skall successivt minskas i en del kommuner samt i de beträffande tillgången på skatteunderlag bäst ställda kommunerna helt avvecklas. Frågan om en fortsatt reducering eller avveckling av statsbidraget i de kommuner, i vilka bidraget vid 1965 års utgång inte helt indragits, avses skola utredas i samband med frågan om en allmän kommunal skatteutjämning.

Kostnaderna under den tid fullt statsbidrag skall utgå beräknas till cirka 500 miljoner kronor för år. Statens nettoutgift för ortsavdragsreformen blir emellertid lägre beroende på att avdraget för kommunalskatt vid statsbeskattningen minskar. Nettoutgiften kan beräknas till ca 425 miljoner kronor för år. Vid utgången av 8-årsperioden beräknas statsbidraget ha reducerats till ca 200 miljoner kronor för år. Nettoutgiften blir på motsvarande sätt lägre.

Den nu utgående provisoriska skatteersättningen till kommunerna i anledning av 1950 års ortsavdragsreform föreslås skola inarbetas i det nya statsbidraget. Ersättningen föreslås skola reduceras enligt samma grunder som skall gälla för det nya statsbidraget.

Maximibeloppet för det särskilda avdraget för nedsatt skatteförmåga vid den kommunala taxeringen föreslås skola bestämmas till 3 000 kronor eller samma belopp, som nu gäller vid den statliga taxeringen.

De ovannämnda vid propositionen fogade *författningsförslagen* är av följande lydelse.

Förslag

till

lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370)

Härigenom förordnas, att 48 § 2 mom. och 50 § 2 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 ävensom anvisningarna till 50 § punkterna 1 och 2 samma lag¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

48 §.

48 §.

2 mom. Skattskyldig fysisk — — — — — nedan sägs.

Skattskyldig, som under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, åtnjuter kommunalt Ortsavdrag med följande belopp, nämligen i Ortsgrupp I 1 680 kronor, i Ortsgrupp II 1 760 kronor, i Ortsgrupp III 1 840 kronor, i Ortsgrupp IV 1 920 kronor och i Ortsgrupp V 2 000 kronor.

Skattskyldig, som under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, åtnjuter kommunalt Ortsavdrag med följande belopp, nämligen i Ortsgrupp I 3 360 kronor, i Ortsgrupp II 3 520 kronor, i Ortsgrupp III 3 680 kronor, i Ortsgrupp IV 3 840 kronor och i Ortsgrupp V 4 000 kronor.

Skattskyldig, som — — — — — stycke sägs.

Annan skattskyldig än i andra och tredje styckena sagts äger åtnjuta kommunalt Ortsavdrag med följande belopp, nämligen i Ortsgrupp I 1 180 kronor, i Ortsgrupp II 1 230 kronor, i Ortsgrupp III 1 290 kronor, i Ortsgrupp IV 1 340 kronor och i Ortsgrupp V 1 400 kronor.

Gift skattskyldig, som under beskattningsåret icke levt tillsammans med andra maken, ävensom annan ogift skattskyldig än som avses i nästföregående stycke, äger, därest han haft hemmavarande eller av den skattskyldige helt eller delvis underhållet barn, som stått under hans vårdnad och för vilket rätt till allmänt barnbidrag förelegat, åtnjuta kommunalt Ortsavdrag med följande belopp, nämligen i Ortsgrupp I 2 520 kronor, i Ortsgrupp II 2 640 kronor, i Ortsgrupp III 2 760 kronor, i Ortsgrupp IV 2 880 kronor och i Ortsgrupp V 3 000 kronor. Har skattskyldig som nyss nämnts haft barn, för vilket allmänt barnbidrag utgått men vilket icke stått under hans

¹ Senaste lydelse av 48 § 2 mom. se 1950:252, av 50 § 2 mom. se 1957:00 och av punkterna 1 och 2 av anvisningarna till 50 § se 1956:88.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

vårdnad, äger han, därest han helt eller delvis underhållit barnet, likaledes åtnjuta ortsavdrag efter vad i detta stycke sägs, dock endast om den skattskyldige icke levt tillsammans med den som har vårdnaden om barnet.

Annan skattskyldig än i andra, tredje eller fjärde stycket sägs (e n s a m s t å e n d e) äger åtnjuta kommunalt ortsavdrag med följande belopp, nämligen i ortsgrupp I 1 680 kronor, i ortsgrupp II 1 760 kronor, i ortsgrupp III 1 840 kronor, i ortsgrupp IV 1 920 kronor och i ortsgrupp V 2 000 kronor.

50 §.

50 §.

2 mom. För fysisk — — — kronor, bortfaller.

Finnes skattskyldigs skatteförmåga under beskattningsåret hava varit väsentligen nedsatt till följd av långvarig sjukdom, olyckshändelse, ålderdom, underhåll av andra närstående än barn, för vilka den skattskyldige ägt tillgodonjuta allmänt barnbidrag, eller annan därmed jämförlig omständighet, må efter taxeringsnämndens eller, om besvär anförts eller ock särskild framställning därom gjorts senast den 30 juni året näst efter taxeringsåret, prövningsnämndens beprövande den skattskyldiges taxerade inkomst minskas, förutom med kommunalt ortsavdrag, med ytterligare ett efter omständigheterna avpassat belopp, dock högst 5 000 kronor.

Finnes skattskyldigs skatteförmåga under beskattningsåret hava varit väsentligen nedsatt till följd av långvarig sjukdom, olyckshändelse, ålderdom, underhåll av andra närstående än barn, för vilka den skattskyldige ägt tillgodonjuta allmänt barnbidrag, eller annan därmed jämförlig omständighet, må efter taxeringsnämndens eller, om besvär anförts eller ock särskild framställning därom gjorts senast den 30 juni året näst efter taxeringsåret, prövningsnämndens beprövande den skattskyldiges taxerade inkomst minskas, förutom med kommunalt ortsavdrag, med ytterligare ett efter omständigheterna avpassat belopp, dock högst 3 000 kronor.

Om skattskyldigs — — — — — ovan sägs.

Skattskyldig, vars — — — — — stycket förmåles.

Vad härefter — — — — — beskattningsbar inkomst.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

Anvisningar

till 50 §.

till 50 §.

1. Den skattskyldiges ————— inkomsten åtnjutes.
 Den myndighet ————— särskilda fallet.
 Normalbeloppen för ————— förvärvskällan tjänst.
 Vid bestämning ————— i inkomsten.
 Fråga om ————— förmånens värde.
 Har den ————— därtill föranleda.
 Har den ————— skattemyndighetens beslut.
 Har den skattskyldige icke haft högre inkomst än det för honom beräknade existensminimibeloppet och har detta befunnits bero av förhållande, varom i 50 § 2 mom. tredje stycket förmäles, bör avdrag för nedsatt skatteförmåga medgivas med så stort belopp, dock högst 5 000 kronor, att den skattskyldige icke påföres beskattningsbar inkomst.

Är inkomsten högre än nyss sagts men icke så stor, att inkomsten minskad med skatten därå uppgår till existensminimum, bör avdrag för nedsatt skatteförmåga beviljas med så stort belopp, dock högst 5 000 kronor, att större skatt icke kommer att uttagas än att inkomsten, minskad med skatten, uppgår till beloppet av existensminimum.

Nedsatt arbetsförmåga ————— — normal arbetsinkomst.

2. Därest skattskyldig varit för sin försörjning helt beroende av vad han i form av folkpension eller i 50 § omförmäلت änke- eller änklingsbidrag uppburit, bör den taxerade inkomsten regelmässigt minskas med ett belopp motsvarande vad han sålunda uppburit, dock högst 5 000 kronor. Om den skattskyldige mot låg avgift vistats å sjukhus eller

Har den skattskyldige icke haft högre inkomst än det för honom beräknade existensminimibeloppet och har detta befunnits bero av förhållande, varom i 50 § 2 mom. tredje stycket förmäles, bör avdrag för nedsatt skatteförmåga medgivas med så stort belopp, dock högst 3 000 kronor, att den skattskyldige icke påföres beskattningsbar inkomst.

Är inkomsten högre än nyss sagts men icke så stor, att inkomsten minskad med skatten därå uppgår till existensminimum, bör avdrag för nedsatt skatteförmåga beviljas med så stort belopp, dock högst 3 000 kronor, att större skatt icke kommer att uttagas än att inkomsten, minskad med skatten, uppgår till beloppet av existensminimum.

2. Därest skattskyldig varit för sin försörjning helt beroende av vad han i form av folkpension eller i 50 § omförmäلت änke- eller änklingsbidrag uppburit, bör den taxerade inkomsten regelmässigt minskas med ett belopp motsvarande vad han sålunda uppburit, dock högst 3 000 kronor. Om den skattskyldige mot låg avgift vistats å sjukhus eller

(Nuvarande lydelse)

annan anstalt eller om hans levnads-
kostnader rönt inverkan av annan
därmed jämförlig omständighet, bör
det belopp, varmed den taxerade in-
komsten enligt vad nyss sagts må
minskas, jämkas med hänsyn där-
till.

Om skattskyldig — — — — — nedsatt skatteförmåga.

Därest folkpensionen — — — — — därtill föranleda.

(Föreslagen lydelse)

annan anstalt eller om hans levnads-
kostnader rönt inverkan av annan
därmed jämförlig omständighet, bör
det belopp, varmed den taxerade in-
komsten enligt vad nyss sagts må
minskas, jämkas med hänsyn där-
till.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1958; dock att äldre bestämmelser
fortfarande skola gälla i fråga om 1958 års taxering samt i fråga om efter-
taxering för år 1958 eller tidigare år.

Förslag

till

förordning angående ändrad lydelse av 9 § 2 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt

Härigenom förordnas, att 9 § 2 mom. förordningen den 26 juli 1947 om, statlig inkomstskatt¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

9 §.

2 mom. För skattskyldig — — — — — kronor, bortfaller.

Finnes skattskyldigs skatteförmåga hava varit väsentligen nedsatt av anledning, varom i 50 § 2 mom. andra eller tredje stycket kommunalskattelagen förmäles, må efter taxeringsnämndens eller, om besvär anförts eller ock särskild framställning därom gjorts senast den 30 juni året näst efter taxeringsåret, prövningsnämndens beprövande den skattskyldiges taxerade inkomst minskas, förutom med statligt ortsavdrag, med ytterligare ett efter omständigheterna avpassat belopp, dock högst 3 000 kronor.

Vad härefter — — — — — beskattningsbar inkomst.

(Föreslagen lydelse)

9 §.

Finnes skattskyldigs skatteförmåga hava varit väsentligen nedsatt av anledning, varom i 50 § 2 mom. andra, tredje eller fjärde stycket kommunalskattelagen förmäles, må efter taxeringsnämndens eller, om besvär anförts eller ock särskild framställning därom gjorts senast den 30 juni året näst efter taxeringsåret, prövningsnämndens beprövande den skattskyldiges taxerade inkomst minskas, förutom med statligt ortsavdrag, med ytterligare ett efter omständigheterna avpassat belopp, dock högst 3 000 kronor.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1958; dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1958 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1958 eller tidigare år.

¹ Senaste lydelse av 9 § 2 mom. se 1957:00.

Förslag

till

**lag med särskilda bestämmelser om kommuns, landstingskommuns och annan
samfällighets utdebitering av skatt för åren 1958—1965**

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Där i lag eller annan allmän författning finnes stadgat, att beträffande kommun, landstingskommun eller annan samfällighet, som äger beskattningsrätt, medelsbehovet skall, i den mån det ej fylles genom andra inkomster, täckas genom utdebitering i förhållande till de skattekronor och skatteören, vilka enligt bestämmelserna i kommunalskattelagen vid senaste taxering påförts de skattskyldiga, skola vid fastställande av utgifts- och inkomststat för åren 1958—1965 bestämmelserna i 2—4 §§ gälla.

2 §.

Den utdebitering, som skall verkställas för ett vart av åren 1958 och 1959, skall bestämmas i förhållande till det antal skattekronor och skatteören, som beräknas skola hava påförts de skattskyldiga vid 1957 resp. 1958 års taxering, om därvid tillämpats de kommunala ortsavdrag, vilka genom lagen den — — — om ändring i kommunalskattelagen fastställts att gälla från och med 1959 års taxering, med tillägg — utom i fråga om tingslag — av det antal skattekronor, som staten skall tillskjuta i anledning av 1957 års ortsavdragsreform.

3 §.

Den utdebitering, som skall verkställas för ett vart av åren 1960—1965, skall beräknas i förhållande till det antal skattekronor och skatteören, som vid närmast föregående års taxering påförts de skattskyldiga, med tillägg — utom i fråga om tingslag — av det antal skattekronor, som staten skall tillskjuta i anledning av ortsavdragsreformen.

4 §.

Konungen äger meddela de närmare föreskrifter, som erfordras för tillämpning av denna lag.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

I anledning av propositionen har väckts följande *motioner*, nämligen

A) de likalydande motionerna I: 425 av fröken *Ranmark* och II: 535 av fru *Eriksson* i Stockholm *m. fl.*, vari hemställts, att 48 § i den i proposition nr 97 föreslagna lagen om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 måtte få följande lydelse:

2 mom. Skattskyldig fysisk — — — — nedan sägs.

Skattskyldig, som — — — — 4 000 kronor.

Skattskyldig, som — — — — stycke sägs.

Gift skattskyldig, som under beskattningsåret icke levt tillsammans med andra maken, ävensom annan ogift skattskyldig än som avses i nästföregående stycke, äger, därest han haft hemmavarande eller av den skattskyldige helt eller delvis underhållet barn, som stått under hans vårdnad och för vilket rätt till allmänt barnbidrag förelegat, åtnjuta kommunalt ortsavdrag med följande belopp, nämligen i ortsgrupp I 3 360 kronor, i ortsgrupp II 3 520 kronor, i ortsgrupp III 3 680 kronor, i ortsgrupp IV 3 840 kronor och i ortsgrupp V 4 000 kronor. Har skattskyldig — — — — om barnet.

Annan skattskyldig än — — — — V 2 000 kronor.

B) de likalydande motionerna I: 456 av herr *Hagberg m. fl.* och II: 572 av herr *Nilsson* i Svalöv *m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte bifalla Kungl. Maj:ts proposition nr 97 med de ändringar att *dels* full kompensations till kommunerna för skatteunderlagsbortfallet i samband med höjningen av de kommunala ortsavdragen skall utgå under ett år i stället för föreslagna tre år, *dels* rubriken jämte 1 och 3 §§ enligt förslaget till lag med särskilda bestämmelser om kommuns, landstingskommuns och annan samfällighets utdebitering av skatt för åren 1958—1965 skall erhålla följande lydelse:

Lag med särskilda bestämmelser om kommuns, landstingskommuns och annan samfällighets utdebitering av skatt för åren 1958—1963.

1 §.

Där i lag eller annan allmän författning finnes stadgat, att beträffande kommun, landstingskommun eller annan samfällighet, som äger beskattningsrätt, medelsbehovet skall, i den mån det ej fylles genom andra inkomster, täckas genom utdebitering i förhållande till de skattekrönor och skatteören, vilka enligt bestämmelserna i kommunalskattelagen vid senaste taxering påförts de skattskyldiga, skola vid fastställande av utgifts- och inkomststat för åren 1958—1963 bestämmelserna i 2—4 §§ gälla.

3 §.

Den utdebitering, som skall verkställas för ettvarvt av åren 1960—1963, skall beräknas i förhållande till det antal skattekronor och skatteören, som vid närmast föregående års taxering påförts de skattskyldiga, med tillägg — utom i fråga om tingslag — av det antal skattekronor, som staten skall tillskjuta i anledning av ortsavdragsreformen.

C) de likalydande motionerna I: 464 av fru *Gärde Widemar m. fl.* och II: 575 av herr *Gustafson* i Göteborg *m. fl.*, vari hemstälts, att riksdagen vid behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 97 måtte besluta sådan ändring att ogift skattskyldig (varmed jämställs änka, änkling eller frånskild) med förvärvsarbete utanför hemmet och med hemmavarande barn, som stått under hans vårdnad och för vilket rätt till allmänt barnbidrag förelagat, skall medges samma ortsavdrag som det för gift skattskyldig gällande;

D) de likalydande motionerna I: 465 av herrar *Gustafsson* och *Franzén* samt II: 576 av herr *Larsson* i Hedenäset, vari hemstälts, »att riksdagen vid behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 97 måtte besluta,

1) att kompensationen till kommunerna i anledning av ortsavdragsreformen må utformas på sådant sätt, att en utdebiteringshöjning av 50 öre per skattekrona tillåtes slå igenom i kommuner, vilkas skattekraft med mer än 25 procent överstiger riksmedeltalet och vilka under det närmast föregående beskattningsåret haft en utdebitering, understigande 13 kronor per skattekrona;

2) att det härigenom inbesparade beloppet må disponeras till bidrag till skattetyngda kommuner i enlighet med yrkande i motionerna I: 273 och II: 348 samt till sänkning av kommunbidragen till folkpensioneringen i enlighet med vad som hemstälts i motionerna I: 274 och II: 349; samt

att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till härför erforderliga författningsändringar»; ävensom

E) motionen II: 552 av herr *Holmberg m. fl.*, vari hemstälts, »att riksdagen måtte besluta att bifalla Kungl. Maj:ts proposition nr 97 i vad avser höjningen av de kommunala ortsavdragen och utgivande av full kompensation åt kommunerna under en tid av tre år, samt att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning och förslag med syfte att även efter den angivna treårsperioden ge kommunerna sådan statlig hjälp att av reformen föranledda kommunala skattehöjningar förhindras».

De inbördes likalydande motionerna I: 425 och II: 535 samt I: 464 och II: 575 har i sin helhet hänvisats till bevillningsutskottet. Övriga i anledning av propositionen väckta motioner har hänvisats, såvitt angår de i propositionen redovisade författningsförslagen, till bevillningsutskottet och i övrigt till statsutskottet.

Till behandling i sammanhang med den förevarande propositionen har utskottet upptagit följande vid riksdagens början väckta motioner, nämligen

I) de likalydande motionerna I: 311 av fru *Gärde Widemar* och fru *Hammrin-Thorell* samt II: 382 av fröken *Elmén m. fl.*, vari hemställts, »att riksdagen måtte besluta sådan ändring i förordningen om statlig inkomstskatt och kommunalskattelagen, att hustru, vilken redovisat inkomst av rörelse eller arbetsinkomst, som redovisats under inkomst av tjänst eller tillfällig förvärvsverksamhet, medgives avdrag vid såväl den statliga som den kommunala taxeringen med högst 1 000 kronor, samt därutöver att den, som haft hemmavarande barn, för vilket rätt till allmänt barnbidrag förelegat, vid taxeringen till såväl statlig som kommunal inkomstskatt medgives ytterligare avdrag med hälften av arbets- eller rörelseinkomsten, dock högst tillhoppa 3 000 kronor»;

II) de likalydande motionerna I: 369 av herr *Ohlon m. fl.* och II: 455 av herr *Ohlin m. fl.*, vari hemställts,

»A) att riksdagen måtte besluta

1) sådan ändring av gällande bestämmelser att ogift skattskyldig (varmed jämställes änka, änklings eller frånskild) med hemmavarande barn och förvärvsarbete utanför hemmet medges samma ortsavdrag vid den statliga beskattningen som det för gift skattskyldig gällande;

2) en höjning av förvärvsavdraget för gift förvärvsarbetande kvinna med minderårigt barn från nuvarande 10 procent av inkomsten, dock högst 1 000 kronor, till 20 procent av inkomsten, dock högst 2 000 kronor;

3) i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa

- a) om utredning rörande införande av barnavdrag vid beskattningen;
- b) om utarbetande av en plan för ett fortsatt reformarbete på skatteväsendets område genom inom ramen för bevarande av sunda statsfinanser steg för steg genomförda skattelättnader.

B) att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till erforderlig författningstext beträffande yrkandena under A 1 och 2»; ävensom

III) de likalydande motionerna I: 373 av fru *Svenson m. fl.* och II: 457 av herr *Onsjö*, vari hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om en omprövning av förvärvsavdraget så att, i enlighet med vad som anförts i motionerna, även ogift kvinna med ett eller flera barn må äga rätt till förvärvsavdrag.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framförda yrkandena, såvitt desamma upptagits till behandling i förevarande betänkande, får utskottet, i den mån redogörelse härför inte lämnas i det följande, hänvisa till motionerna I: 311, I: 373, I: 456, II: 455, II: 535, II: 552, II: 575 och II: 576.

Propositionen

Av statsrådsprotokollet i ärendet inhämtas bl. a. följande.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 december 1955 tillkallades numera chefen för finansdepartementets rättsavdelning, kammarrättsrådet Carl Abjörnsson (ordförande), ledamöterna av riksdagens första kammare, lantbrukaren Gustaf Elofsson och studiesekreteraren Eric Holmqvist, stadsfullmäktiges i Göteborg ordförande, överläraren Ernst Jungen, direktören i Svenska landskommunernas förbund Sven Järdler, ledamoten av riksdagens första kammare, lantbrukaren Gunnar Spetz, samt ledamöterna av riksdagens andra kammare, sågverksarbetaren Olof Wiklund och hemmansägaren Carl Östlund, att såsom sakkunniga inom finansdepartementet verkställa utredning av frågan rörande höjning av ortsavdragen vid taxering till kommunal inkomstskatt. I direktiven för de sakkunniga anfördes bl. a. följande.

De kommunala ortsavdragen uppgår inte tillnärmelsevis till vad som kan anses motsvara levnadskostnadsminimum. Från åtskilliga synpunkter är detta sedan länge uppmärksammat förhållande en mycket stor olägenhet. Det saknas i princip varje som helst bärande grund för att uttaga, eller söka uttaga, skatt av den, vars inkomstförhållanden inte medger mer än en täckning av de allra mest ofrånkomliga utgifterna för försörjningen. Det saknas även enligt min mening tillräckliga skäl för att avkräva den mindre inkomsttagaren relativt sett mer än den större inkomsttagaren vid den kommunala beskattningen än som ansetts böra ifrågakomma vid den statliga beskattningen. Den nuvarande ordningen med otillräckliga kommunala ortsavdrag har också nödvändiggjort i princip mindre tilltalande regler om avdrag för ömmande omständigheter samt i inte ringa omfattning nödgat till avskrivning av oguldna kommunala skatter, något som med gällande ordning inneburit att staten på en omväg lämnat kommunerna kompensation för vad de minsta inkomsttagarna inte mäktat erlagga av påförda kommunala utskylder. Den stora spännvidden mellan de statliga och de kommunala avdragen är också i och för sig otillfredsställande. Den är bl. a. ägnad komplicera källskatteuppbörden samt nödvändiggör i åtskilliga fall jämkning av källskatteavdragen. I den omständigheten att de kommunala avdragen inte kunnat följa de statliga ligger även, såsom konstaterats vid utredningen om sänkningen av statsskatten, det förnämsta hindret mot en eljest önskvärd uppräknig av de statliga ortsavdragen.

Om det blir möjligt att företa skattesänkningar utöver dem som nu är omedelbart aktuella, bör därför enligt min uppfattning en höjning av de kommunala ortsavdragen komma i främsta rummet.

En sådan reform möter emellertid svårbemästrade problem. Det främsta är att reformen kommer att medföra ett avsevärt bortfall av skatteunderlag för kommunerna och det är självfallet denna omständighet, som tidigare stått hindrande i vägen för en reform. Om än från vissa synpunkter erinringar kan riktas mot att staten i större omfattning än vad nu är fallet lämnar kommunerna kompensation för bortfallet av skatteunderlag, torde detta å ena sidan vara en ofrånkomlig förutsättning för en reform samt

å andra sidan inte väcka större betänkligheter än vad det nuvarande systemet innebär.

I direktiven erinrades vidare att i 1955 års statsskatterevisions betänkande med förslag till ändrade statliga skatteskalor redovisats vissa beräkningar angående storleken av det inkomstbortfall, som skulle uppstå för kommunerna vid en höjning av de kommunala ortsavdragen under förutsättning att den kommunala utdebiteringen behölls oförändrad. Ur direktiven må i detta avseende återgivas följande.

Enligt ett alternativ, innebärande en höjning av det kommunala ortsavdraget i högsta ortsgrupp till 3 000 kronor för gifta och till 2 000 kronor för ogifta samt en häremot svarande höjning av avdragen i övriga ortsgrupper, skulle skattebortfallet år 1957 bli omkring 287 miljoner kronor. Om avdraget för gifta i högsta ortsgrupp höjdes till 4 000 kronor och för ogifta till 2 000 kronor samt avdragen i övriga ortsgrupper uppräknades i motsvarande mån, skulle man enligt revisionen få räkna med en kostnad av ca 458 miljoner kronor.

Det anfördes vidare i direktiven.

Slutmålet för en reform av de kommunala ortsavdragen bör vara att uppnå paritet mellan de kommunala och de statliga avdragen. De nyss återgivna siffrorna ger emellertid en antydning om storleken av de kostnader, varom fråga är. Det kan därför vara tveksamt om man på en gång kan genomföra en sådan åtgärd. Möjligen bör man räkna med att såsom en första etapp verkställa en något mindre höjning av ortsavdragen, exempelvis av den omfattning som framgår av det första av statsskatterevisionsens angivna alternativ.

Vid en utredning av möjligheterna att höja de kommunala ortsavdragen bör även klarläggas i vilken utsträckning staten bör lämna kommunerna ersättning för det av en sådan reform föranledda bortfallet av skatteunderlag. Jag vill i detta sammanhang erinra om att kostnaderna för 1950 års kommunala ortsavdragsreform uppdelades mellan staten och kommunerna. Statsbidrag skulle utgå i sådan omfattning, att den sammanlagda utdebiteringen till kommun och landsting inte skulle behöva höjas med mer än högst en krona.

Det förtjänar uppmärksammas att frågan om en höjning av de kommunala ortsavdragen numera är i viss mån i annat läge än tidigare. Den särskilda kommunala fastighetsskatten debiteras inte längre för sig. I stället skall vid fastighetsägarens inkomsttaxering beräknas ett garantibelopp för fastighet, vilket bl. a. innebär att en höjning av ortsavdraget kan komma fastighetsägaren till godo. I den mån kommunerna själva skulle svara för kostnaderna, behöver man således inte såsom vid 1950 års reform räkna med den särskilda övervältringen av skattebördan på fastighetsägarna. Att detta i sin mån bör kunna underlätta en reform på förevarande område är tydligt.

Å andra sidan bör beaktas, att en höjning av de kommunala ortsavdragen bör vara att se som ett led i en allmän skattesänkning med särskild tonvikt på de mindre inkomsttagarna. Den avsedda effekten skulle till en del gå

förlorad, om kommunerna föranleddes att besluta mera betydande utdebiteringshöjningar. Detta utgör självfallet det avgörande skälet för att en höjning av ortsavdragen måste förenas med bidrag från staten till kommunerna.

Vad sistnämnda fråga angår är till en början angeläget understryka vikten av att kommunernas rätt till kompensation av statsmedel så utformas, att därigenom inte någon inskränkning i kommunernas självbestämmanderätt blir följden. En faktisk rätt till kompenserande statsbidrag bör med andra ord medges, och dessa bidrag bör i kommunens inkomststat få samma karaktär som skatteinkomster från kommunmedlemmarna. Någon skälighetsprövning eller annan prövning, som skulle kunna ge sken av ett beroendeförhållande, bör alltså inte ifrågakomma.

Måhända kan vid en närmare undersökning befinnas, att man inte utan vidare kan efterbilda det statsbidragssystem, som infördes vid 1950 års kommunala ortsavdragsreform. Sambandet mellan nämnda bidragssystem och de bidrag, som bör utgå vid en höjning av de kommunala ortsavdragen, är emellertid sådant, att de olika bidragen bör om möjligt sammanarbetas till ett enhetligt system. Härför talar även att det 1950 beslutade bidragssystemet gavs i viss mån provisorisk karaktär. Vid de nya reglernas utformning bör största möjliga enkelhet eftersträvas. Det bör sålunda prövas, om bidraget kan beräknas på grundval av antalet invånare i vederbörande kommun, i förhållande till det uträknade antalet skattekronor el. likn. Huruvida bidraget kan beräknas på grundval av läget vid reformens ikraftträdande eller om periodvisa omräkningar efter någon mer schablonartad regel blir erforderliga, får även prövas under utredningens gång. Liksom fallet var vid 1950 års reform, torde anledning knappast föreligga att överväga olika regler för kommuner med olika bärkraft. Gällande bestämmelser om bidrag till skattetyngda kommuner synes sålunda kunna lämnas åsido, i den mån de inte direkt beröres av de nu aktuella frågorna.

De sakkunniga, vilka antagit benämningen *1956 års kommunalskatterevisjon*, har med skrivelse den 23 oktober 1956 avlämnat betänkande med förslag till nya kommunala ortsavdrag (SOU 1956: 41). De vid betänkandet fogade författningsförslagen har såsom Bihang 1 fogats vid stasrådsprotokollet i ärendet.

Över betänkandet har, efter remiss, *yttranden* avgivits av socialstyrelsen, riksförsäkringsanstalten, pensionsstyrelsen, kammarkollegiet, statskontoret, kammarrätten, statistiska centralbyrån, riksräkenskapsverket, riksskatte-nämnden, skattelindringsnämnden, centrala uppborädsnämnden, statens organisationsnämnd, överståthållarämbetet, samtliga länsstyrelser, allmänna statsbidragsutredningen, Svenska stadsförbundet, Svenska landskommunernas förbund, Svenska landstingsförbundet, Tjänstemännens centralorganisation, Sveriges akademikers centralorganisation, Landsorganisationen i Sverige, Svenska arbetsgivareföreningen, Riksförbundet landsbygdens folk, Sveriges lantbruksförbund, Sveriges industriförbund, Svensk industriförening, Sveriges hantverks- och småindustriorganisation, Svenska företagarers riksförbund, Sveriges grossistförbund, Sveriges köpmannaförbund,

Kooperativa förbundet, Svenska bankföreningen, Svenska sparbanksföreningen, Sveriges fastighetsägareförbund, Taxeringsnämndsordförändenas riksförbund, Sveriges häradsarkivarförening och Föreningen Sveriges kronokamrerare.

Sveriges industriförbund och Svenska bankföreningen åberopar ett av delegerade för nämnda organisationer samt för Stockholms handelskamrere och Svenska försäkringsbolagens riksförbund upprättat yttrande. I nämnda yttrande har jämväl Svenska arbetsgivareföreningen och Sveriges grossistförbund förklarat sig instämma.

Överståthållarämbetet har vid sitt utlåtande fogat ett från Stockholms stad infordrat yttrande, varjämte flertalet länsstyrelser överlämnat yttrandet från kommuner, lokala skattemyndigheter m. fl.

Beträffande motiveringen för de i propositionen framlagda förslagen, såvitt de behandlas i detta betänkande, tillåter sig utskottet hänvisa till ovan nämnda statsrådsprotokoll. Redogörelsen härutinnan återfinns i propositionen å nedan angivna sidor, nämligen

Gällande bestämmelser, s. 12—16

Sammanfattning av kommunalskatterevisiöns förslag, s. 16—19

Behovet av och förutsättningarna för en kommunal ortsavdragsreform, s. 19—41

Ortsavdragens avvägning mellan olika kategorier av skattskyldiga, s. 41—47

Allmänna synpunkter på fråga om statsbidraget till kommunerna, s. 47—66

De närmare grunderna för beräkning av statsbidraget, s. 66—100

Vissa speciella frågor, s. 100—112.

Motionerna

Av innehållet i de förevarande motionerna, såvitt desamma hänvisats till bevillningsutskottet, må här återges följande.

Ortsavdrag för ensamstående skattskyldiga med barn m. m.

Till stöd för yrkandet i de likalydande motionerna I: 425 och II: 535 har anförts bl. a. Den i propositionen föreslagna höjningen av ortsavdragen innebär större skattelindring för gifta, av vilka ungefär hälften saknar hemmavarande barn, än för andra kategorier skattskyldiga. Någon skillnad i skattelättnad mellan makar med barn och makar utan barn föreslås alltså inte, men väl mellan gift försörjare och ensamstående. Därtill kommer att förvärvsarbetande hustru med barn har ett särskilt skatteavdrag för att täcka omkostnader för inkomstens förvärvande, medan en en-

samstående mor trots omkostnader för barntillsynen inte har ett sådant avdrag. Det finns skäl att ompröva ortsavdraget för ensamförsörjare i det statliga skattesystemet, och när glädjande nog ett särskilt avdrag nu föreslås för den kommunala beskattningen bör ingenting hindra att det här göres lika för äkta makar och ensamstående med försörjningsskyldighet mot barn. Dock måste förslaget om kommunalt ortsavdrag till underhållsskyldig, som inte har vårdnaden om barn, väcka betänkligheter i många fall, eftersom en underhållsskyldig kan bli skattebefriad för 1 000 kronor, även när hans bidrag till barnets försörjning avsevärt understiger detta belopp. Då ytterligare överväganden emellertid kan vara erforderliga, innan detta skatteavdrag ändras vid den statliga beskattningen och i följd härav även vid den kommunala, ställer motionärerna på denna punkt intet annat yrkande än det, som framförts i propositionen.

I de likalydande motionerna I: 464 och II: 575 har erinrats om att ensamstående barnförsörjare enligt nu gällande regler i princip har rätt till samma ortsavdrag som gift skattskyldig endast under förutsättning, att de har s. k. husföreståndarinna eller hembiträde i sin tjänst. Det övervägande antalet fall inom denna grupp utgöres av ensamstående mödrar. Dessa löser oftast vårdproblemet för barnen på annat sätt än genom anställande av hembiträde, och dessa vårdformer är oftast lika kostnadskrävande som ett hembiträde. Bristen på hembiträden framtvingar helt enkelt andra lösningar av vårdproblemet. Då den bakomliggande motiveringen för det högre ortsavdraget i »husföreståndarinnefallet» är, att de ökade kostnaderna därigenom skall kompenseras, kräver konsekvensen, att kostnaderna även i de andra fallen bör kompenseras genom det högre ortsavdraget. Motionärerna föreslår att ensamstående skattskyldig med minderårigt barn skall åtnjuta kommunalt ortsavdrag med samma belopp som gift skattskyldig. Rätten till detta högre ortsavdrag bör begränsas till att gälla den som är vårdnadshavare för barnet och där rätt till allmänt barnbidrag förelegat för barnet. Vidare bör avdraget medges endast skattskyldiga med förvärvsarbete utanför hemmet.

Motionärerna i de likalydande motionerna I: 369 och II: 455 föreslår — med motivering som i huvudsak överensstämmer med vad som anförts i motionerna I: 464 och II: 575 — att ensamstående skattskyldig med förvärvsarbete utom hemmet och med hemmavarande barn även vid den statliga inkomsttaxeringen medges samma ortsavdrag som gifta. Härjämte anföres i motionerna I: 369 och II: 455 bl. a. följande. Enligt motionärernas mening är det ytterst betydelsefullt att en plan utformas för den fortsatta skattesänkningsspolitiken. I en sådan bör en avvägning komma till stånd mellan de olika skattesänkningssåtgärder, som från skilda synpunkter synes angelägna eller önskvärda, och en därpå grundad turordning göras upp. Hän-

syn måste självfallet därvid tas till det statsfinansiella utrymmet, och något definitivt fixerande av ett preciserat tidsschema är naturligtvis inte möjligt. Verkställda kalkyler rörande utvecklingen av statens inkomster och utgifter för de närmaste åren visar, att det inte är omöjligt att skapa sig en någorlunda realistisk bild av det framtida läget. Kalkylerna tyder på att ökningstakten i fråga om inkomsterna med nuvarande inkomstnivå, inkomstfördelning och skattesatser för de närmaste åren utgör omkring 400 miljoner kronor per år, medan den egentliga utgiftsautomatiken — ofrånkomliga utgiftsökningar till följd av gjorda åtaganden, förändringar i befolkningens mängd och ålderssammansättning och liknande — visar en betydligt lägre årlig stegringstakt. Det bör dock tilläggas att i de hittills utförda beräkningarna rörande utgiftsautomatiken försvars- och vägkostnaderna inte har medtagits, liksom inte heller utgifter för statens kapitalfonder. Beträffande fortsatta skattelättnader bör tyngdpunkten förläggas till inkomstbeskattningen, och därvid inte blott en allmän reduktion genomförs utan även successivt åtgärder vidtas till barnfamiljernas fromma. Frågan om införande av skattefria barnavdrag i såväl den statliga som den kommunala beskattningen bör bli föremål för skyndsamt utredning. Principen om skatt efter förmåga skulle därigenom komma till sin rätt också när det gäller barnfamiljerna. Förslag om barnavdrag vid beskattningen bör framläggas för riksdagen när statsfinansiella och samhällsekonomiska förutsättningar därför skapas.

Gift kvinnas s. k. förvärvsavdrag

Motionärerna i de likalydande motionerna I: 311 och II: 382 har uttalat att förvärvsavdragets nu gällande maximibelopp uppenbarligen är alldeles för låga och inte alls täcker de omkostnader som avdraget avser att kompensera. Någon översyn av förvärvsavdragets utformning har ännu inte kommit till stånd, trots att riksdagen redan den 24 november 1954 framställde begäran härom. För att de gifta kvinnorna skall gå ut i förvärvsarbete i samma omfattning som hittills, är det nödvändigt, att en kraftig ökning av förvärvsavdraget snarast kommer till stånd. Lönsamheten av förvärvsarbete utanför hemmet blir allt mindre, vilket har till följd, att åtskilliga gifta kvinnor avstår från dylikt arbete, trots att de erhållit en dyrbar utbildning och trots att det råder brist på arbetskraft inom deras yrke.

I de likalydande motionerna I: 373 och II: 457 har erinrats om att nu gällande bestämmelser rörande förvärvsavdraget inte tar hänsyn till ogift förvärvsarbetande kvinna med ett eller flera barn. En kvinna i den situationen är dock på ett helt annat sätt än en gift kvinna tvungen att ha förvärvsarbete för sin egen och sitt eller sina barns försörjning. Såsom ensamstående familjeförsörjare arbetar hon inte endast under otryggare för-

hållanden i allmänhet utan också i ekonomiskt avseende i betydligt knappare omständigheter. Det uppstår självfallet svårigheter för såväl en gift som en ogift kvinna att under bortovaro från hemmet ordna tillvaron för barnen på bästa möjliga sätt. Dessa svårigheter blir dock för en ogift kvinna med barn i många avseenden mer betungande. Därtill kommer, att om en ogift kvinna innehar en tjänst, som kräver hennes närvaro under inte normala arbetstider, så är hon — i motsats till vad som i regel är fallet för en gift kvinna — helt hänvisad till att anlita extra hjälp. Motionärerna, som anser det orättvist och omotiverat att en ogift kvinna med ett eller flera barn skall undantas från rätt till förvärvsavdrag, föreslår att frågan lämpligen tas upp vid den bebadade omprövningen av förvärvsavdraget.

Till stöd för yrkandet i de likalydande motionerna I: 369 och II: 455 har bl. a. anförts följande. Eftersom någon utredning rörande förvärvsavdraget ännu inte igångsatts, torde en tillfredsställande ordning av mera varaktig karaktär dröja. En provisorisk höjning av förvärvsavdraget bör därför beslutas av riksdagen i år. En höjning av maximibeloppet till 2 000 kronor för förvärvsarbetande gift kvinna med barn bör kunna genomföras utan att föregripa en senare definitiv lösning. Med en sådan provisorisk höjning erhålles en något bättre överensstämmelse med de faktiska merkostnaderna. Den leder också till en inte oväsentlig lindring i sambeskattningseffekten. Ett skäl att begränsa omfattningen av den provisoriska justeringen av förvärvsavdraget är att frågan om sambeskattningen kan bli aktuell från delvis nya utgångspunkter vid genomförandet av en allmän pensionsreform.

I en till utskottet inkommen, den 29 mars 1957 dagtecknad *skrift* har Sveriges husmodersföreningars riksförbund hemställt, att utskottet måtte tillstyrka de inbördes likalydande motionerna I: 311 och II: 382 samt I: 375 och II: 457.

Utskottets yttrande

I föreliggande proposition har framlagts förslag till nya kommunala ortsavdrag att tillämpas från och med 1959 års taxering och således vid uttagande av preliminär skatt från och med ingången av år 1958. Förslaget innebär att de kommunala ortsavdragen bestämmes till samma belopp som de vid den statliga beskattningen nu gällande ortsavdragen och att även i övrigt en direkt anpassning sker av de kommunala ortsavdragen till det statliga ortsavdragssystemet. Sålunda föreslås även vid den kommunala beskattningen ett särskilt ortsavdrag för ensamstående skattskyldiga med underhållsskyldighet mot barn. Den förordade höjningen av de kommunala orts-

avdragen har ansetts inte kunna genomföras utan att staten lämnar bidrag till kommunerna. Under en första övergångstid av tre år — åren 1958—1960 — skall statsbidrag utgå till alla kommuner och i princip utgöra full kompensation för den av ortsavdragshöjningen föranledda inkomstminskningen. Full kompensation skall även utgå för de därefter följande fem åren i de minst bärkraftiga kommunerna. Vidare föreslås att statsbidraget under åren 1961—1965 helt avvecklas i de kommuner, som relativt sett har den största skattekraften, och successivt minskas i andra kommuner. Frågan om fortsatt statsbidrag till kommuner, beträffande vilka bidraget inte helt avvecklats vid 1965 års utgång, förutsättes skola prövas i samband med frågan om en allmän kommunal skatteutjämning. Statens kostnader för reformen beräknas uppgå till ca 500 milj. kronor årligen under de tre första åren men beräknas år 1965 ha nedbringats till ca 200 milj. kronor per år. Genom att de skattskyldigas avdrag för kommunalskatt vid den statliga inkomstbeskattningen minskar, blir emellertid statens nettoutgift för reformen lägre. Nettokostnaden har uppskattats till 425 milj. kronor per år under åren 1958, 1959 och 1960.

Såsom framgår av den tidigare lämnade redogörelsen har den föreliggande propositionen hänvisats till bevillningsutskottet endast såvitt angår de i propositionen redovisade författningsförslagen. Propositionen i övrigt, d. v. s. frågorna om allmänna grunder för statsbidrag till kommunerna i anledning av ortsavdragsreformen och om förslagsanslag för budgetåret 1957/58 för detta ändamål m. m., har hänskjutits till behandling av statsutskottet. Vid sitt ståndpunktstagande till frågan om ortsavdragens storlek har bevillningsutskottet förutsatt, att riksdagen i princip godkänner de i propositionen angivna allmänna grunderna för statsbidrag till kommunerna i anledning av ortsavdragshöjningen.

Vid föregående års riksdag genomfördes en sänkning av den statliga inkomstbeskattningen genom antagande av nya skatteskalor. Beslutet innebar en skattesänkning för alla skattskyldiga fysiska personer, men den relativt sett största skattelättnaden erhöll de lägre inkomsttagarna. Beträffande dessa ansågs nämligen en skattelättnad särskilt angelägen, enär de tidigare skatteskalornas konstruktion i förening med penningvärdets fall medfört skärpt skattetryck för de lägre inkomsttagarna i högre grad än för andra. Även om sålunda tyngdpunkten för den föregående år beslutade skattelättnaden förlades till de lägre inkomstskikten, var dock den skatteminskning, som inkomsttagare i nämnda skikt erhöll, i kronor räknat tämligen ringa. Det stod klart att en mera väsentlig skattelättnad för de mindre inkomsttagarna inte kunde vinnas utan en sänkning av den för dem mest tyngande skatten, nämligen den kommunala inkomstskatten. Då 1956 års beslut fattades förutsattes också från statsmakternas sida att en sådan sänkning skulle genomföras snarast möjligt och att detta borde ske genom höjning

av de kommunala ortsavdragen. Den förevarande propositionen, som får ses mot bakgrunden av det sagda, innebär således ett fullföljande av statsmakternas strävanden att lätta skattebördan för de mindre inkomstagarna. Propositionen syftar emellertid även till att medföra en generell lättnad i den kommunala beskattningen. Detta förhållande har motiverat att ortsavdragsreformen förbundits med statsbidrag, vilka under vissa övergångsår ger full kompensation till kommunerna för det av reformen föranledda skattebortfallet. Om nämligen kommunerna på grund av reformen tvingades företa utdebiteringshöjningar, skulle resultatet bli att inkomstagare i inkomstlägen över en viss gräns — beroende på utdebiteringshöjningens storlek — i stället skulle få ökad kommunalskatt. Gjorda undersökningar har utvisat, att en höjning av de kommunala ortsavdragen till i propositionen föreslagna belopp men utan det förordade statsbidraget, skulle medföra en höjning av de kommunala utdebiteringarna med i genomsnitt ca 2 kronor per skattekrona. I något fall skulle en utdebiteringshöjning av 4 kronor 88 öre vara nödvändig. I propositionen framhålles att en utdebiteringshöjning av 2 kronor per skattekrona för skattskyldiga i kommuner, tillhörande ortsgrupp III och med en nuvarande kommunal utdebitering av 12 kronor, skulle föranleda skatteskärpning trots ortsavdragshöjningen vid ungefärliga årsinkomster av 15 100 kronor för gifta och 5 500 kronor för ensamstående.

Enligt utskottets mening är det föreliggande propositionsförslaget att hälsa med tillfredsställelse ur skilda synpunkter. Utskottet vill erinra om att det främsta syftet med ortsavdragssystemet är att undanta från beskattning så mycket av de skattskyldigas inkomster som oundgängligen erfordras för livsuppehållet. Ur denna synpunkt ter det sig — såsom framhållits av såväl kommunalskatterevisjonen som departementschefen — oegentligt, att ortsavdragen uppgår till olika belopp vid den statliga och den kommunala beskattningen. Det torde inte råda delade meningar om att de nuvarande kommunala ortsavdragen är helt otillräckliga för att fylla sin nämnda funktion. Om de uppräknas till i nivå med de statliga ortsavdragen kommer härutinnan en avsevärd förbättring till stånd samtidigt som en principiellt sett starkt motiverad likställighet mellan avdragen ernås. Även praktiska skäl talar för införande av enhetliga ortsavdrag vid den statliga och den kommunala beskattningen. Bl. a. vinnes förenklingar i fråga om taxerings- och uppbördsarbetet.

Propositionen innebär att de kommunala ortsavdragen höjs för gifta till dubbla beloppet, för ensamstående skattskyldiga med underhållsskyldighet mot barn till mer än dubbla beloppet och för övriga ensamstående med ca 43 procent. Den föreslagna höjningen måste således anses vara betydande. Utskottet finner densamma innefatta både en önskvärd generell lindring av den kommunala beskattningen för fysiska personer och den eftersträfvade kraftigare lättnaden i skattetrycket för de mindre inkomstagarna. En fördel

med propositionsförslaget anser utskottet även vara att tyngdpunkten för skattelättnaden lagts på familjer och barnförsörjare.

Av det anförda framgår att utskottet i princip tillstyrker den i propositionen förordade ortsavdragshöjningen. I fråga om ortsavdragens närmare avvägning föreligger delade meningar endast i fråga om det avdrag som skall tillkomma ensamstående skattskyldiga med underhållsskyldighet mot barn. I detta hänseende har utskottet att beakta yrkandena i de likalydande motionerna I: 425 och II: 535 att ensamstående skattskyldiga med barn under sin vårdnad vid taxering till kommunal inkomstskatt måtte erhålla samma ortsavdrag som gifta skattskyldiga. Ett liknande yrkande, som också avser kommunalbeskattningen, har framställts i de likalydande motionerna I: 464 och II: 575, vari dock såsom villkor för barnförsörjarens likställighet i ortsavdragshänseende med gifta angivits, att den skattskyldige haft förvärvsarbete utom hemmet. I de vid riksdagens början väckta likalydande motionerna I: 369 och II: 455 har framställts motsvarande yrkande avseende den statliga inkomstbeskattningen.

För närvarande förekommer inte något särskilt kommunalt ortsavdrag för ensamstående skattskyldiga med barn. Vid den statliga beskattningen har däremot sedan år 1952 funnits ett sådant avdrag uppgående till ett 50 procent högre belopp än ortsavdraget för övriga ensamstående skattskyldiga. Det nu föreliggande förslaget innebär att motsvarande avdrag införes vid den kommunala beskattningen. Avdraget skall tillkomma ensamstående skattskyldiga, som antingen haft vårdnaden om barn, för vilket rätt till allmänt barnbidrag förelegat, eller helt eller delvis underhållit sådant barn utan att sammanbo med den som haft vårdnaden om barnet.

Utskottet vill till en början erinra om att det år 1952 fattade beslutet att vid den statliga inkomstbeskattningen införa ett särskilt ortsavdrag för den kategori skattskyldiga varom nu är fråga tillkom av speciella skäl. Man ville nämligen undvika att den år 1952 vidtagna reformen rörande skatteskalorna skulle leda till ökad skattebörda för dessa skattskyldiga. Såsom några remissinstanser framhållit befann man sig alltså i ett tvångsläge. Då ett särskilt ortsavdrag i propositionen föreslås för ensamstående barnförsörjare även vid den kommunala beskattningen motiveras detta dels med önskemålet att bereda denna kategori skattskyldiga en ökad skattelindring vid den kommunala beskattningen och dels med en önskan att få en fullständig överensstämmelse mellan de kommunala och de statliga ortsavdrags-systemen.

Ett bifall till något av de förevarande motionsyrkandena skulle innebära, att man beträffande ensamstående skattskyldiga skulle ha att i ortsavdrags-hänseende räkna med ytterligare en kategori skattskyldiga. Från riksdagens sida har tidigare uttalats betänkligheter mot en sådan ordning. Sålunda yttrade 1956 års bevillningsutskott i sitt av riksdagen godkända betänkande

nr 40 i anledning av motionsvis framförda yrkanden av i huvudsak samma innebörd som de nu förevarande, att en ytterligare uppspaltning av kategorien ensamstående skattskyldiga skulle komplicera taxeringsarbetet och motverka den eftersträfvade enkelheten hos taxerings- och uppbördsbestämmelserna.

Utskottet kan ansluta sig till vad 1956 års bevillningsutskott anfört i denna fråga. Detta innebär inte att utskottet ställer sig oförstående till de ensamstående barnförsörjarnas problem. Tvärtom delar utskottet den i motionerna uttalade meningen att nämnda skattskyldigas ekonomiska situation ofta är bekymmersam. Utskottet anser det dock inte möjligt att i detta sammanhang tillgodose dem i större utsträckning än som skett genom propositionsförslaget, vilket såsom framgår av det föregående ger de ensamstående barnförsörjarna den procentuellt sett största ortsavdragshöjningen. I likhet med departementschefen finner utskottet således att något underlag inte nu föreligger för en omprövning av frågan om höjning av ortsavdragen för de ensamstående barnförsörjarna utöver vad som gäller vid den statliga beskattningen.

Enligt utskottets mening sammanhänger frågan om storleken av ortsavdraget för ensamstående barnförsörjare i hög grad med spørsmålet om det s. k. förvärvsavdraget. Motionsvis har framförts yrkande om utredning i syfte att sådant avdrag, som nu kan tillkomma endast gift kvinna eller i vissa fall gift man, även skall få åtnjutas av ogift kvinna med vårdnad om barn. Som framhålles i det följande torde den av riksdagen år 1954 begärda utredningen rörande förvärvsavdraget komma att igångsättas inom den närmaste tiden. Det torde kunna förutsättas att utredningen kommer att behandla även spørsmålet om förvärvsavdrag för ogift kvinna. Innan detta spörsmål prövats bör enligt utskottets mening definitiv ställning inte tas till frågan om ytterligare höjning av ortsavdraget för ensamstående skattskyldiga med vårdnad om barn.

Med det anförda tillstyrker utskottet propositionens förslag till nya kommunala ortsavdrag. De föreliggande motionsyrkandena avstyrkes alltså av utskottet i motsvarande delar.

I de likalydande motionerna I: 369 och II: 455 har yrkats skrivelse till Kungl. Maj:t med hemställan om utredning i syfte att återinföra barnavdrag vid beskattningen. Om sådana avdrag infördes skulle enligt motionärernas mening principen om skatt efter förmåga komma till sin rätt även när det gäller barnfamiljerna.

Vid den statliga beskattningen avskaffades barnavdragen genom beslut av 1947 års riksdag. I stället infördes bestämmelser om rätt för den som har vårdnaden om barn att uppbära barnbidrag för barnet. Barnavdragen vid den kommunala beskattningen avskaffades genom beslut av 1950 års

riksdag. Barnförsörjarna kompenseras härför genom en höjning av barnbidragen.

Utskottet vill erinra om att frågan om återinförande av barnavdragen aktualiserats bl. a. i anledning av 1954 års familjeutrednings betänkande om samhället och barnfamiljerna (SOU 1955:29). På grund av vad därvid förekommit har föredragande statsrådet vid anmälan inför Kungl. Maj:t den 3 januari 1957 av frågan om höjning av de allmänna barnbidragen uttalat, att det skulle vara föga ändamålsenligt att i syfte att lätta barnfamiljernas ekonomiska börda återinföra barnavdragen. Enligt statsrådets uppfattning skulle nämligen en sådan åtgärd medföra att de olägenheter och orättvisor, som var förbundna med barnavdragssystemet, i huvudsak åter skall uppkomma. Statsrådet har i stället föreslagit att det allmänna barnbidraget från och med år 1958 höjs till 400 kronor för år. Riksdagen har numera fattat beslut i enlighet härmed.

Även enligt utskottets mening skulle ett återinförande av barnavdragen vid beskattningen innebära ett brytande av den princip, som kom till uttryck i 1947 års lagstiftning och som sedan fullföljts år 1950. Utskottet anser inte skäl föreligga att frångå den då intagna ståndpunkten beträffande barnavdragen. Utskottet kan därför inte biträda det i motionerna I: 369 och II: 455 framförda utredningsyrkandet i frågan.

I förevarande sammanhang har utskottet upptagit till behandling motionsyrkanden rörande gift kvinnas s. k. förvärvsavdrag. Enligt gällande bestämmelser äger gift kvinna, som levt tillsammans med sin man och som under större delen av beskattningsåret har varit bosatt här i riket, vid inkomsttaxering rätt till sådant avdrag, om hon haft inkomst av rörelse eller eget arbete. Har den gifta kvinnan haft inkomst av egen jordbruksfastighet är hon däremot inte berättigad till avdrag som nu sagts. Förvärvsavdraget är vid taxering till såväl kommunal som statlig inkomstskatt begränsat till högst 300 kronor; om den gifta kvinnan har hemmavarande barn, för vilket rätt till allmänt barnbidrag förelegat, må dock avdrag vid statsbeskattningen medgivas med högst 1 000 kronor. Avdrag kan härjämte medgivas gift man vid taxering till statlig inkomstskatt. Sistnämnda avdrag, som uppgår till 300 kronor, tillkommer gift man, som haft inkomst av jordbruksfastighet eller rörelse och vars hustru utfört arbete i förvärvskällan till ett värde av minst 300 kronor. Detta avdrag vid s. k. faktisk sambeskattnings har inte någon motsvarighet vid den kommunala taxeringen. De nu återgivna reglerna i fråga om taxering till statlig inkomstskatt tillkom i samband med den av 1952 års riksdag beslutade omläggningen av statsbeskattningen.

Sedan de nu gällande bestämmelserna på ifrågakvarande område infördes, har årligen motioner väckts om ändringar i desamma i olika hänseenden. Vid 1954 års riksdags höstsession behandlades frågan i bevillningsutskottets

betänkande nr 62. På utskottets hemställan beslöt riksdagen att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville i lämpligt sammanhang låta verkställa en översyn av reglerna om förvärvsavdraget samt att så snart förutsättningar därför förelåg för riksdagen framlägga det förslag i ämnet som därav kunde föranledas.

I samband med behandlingen vid föregående års riksdag av proposition nr 88, vari förslag till jämkning av de för uttagande av statlig inkomstskatt gällande skatteskalorna förelades riksdagen, uttalade chefen för finansdepartementet att han hade för avsikt att, sedan översynen av de kommunala ortsavdragen slutförts, till omprövning uppta frågan om den lämpliga utformningen av förvärvsavdraget för gift kvinna.

I de likalydande motionerna I: 311 och II: 382 har yrkats, att gift kvinnas förvärvsavdrag vid taxering till såväl kommunal som statlig inkomstskatt skall bestämmas till högst 1 000 kronor, och att den som haft hemmavärande barn, för vilket rätt till allmänt barnbidrag förelegat, skall medges ytterligare avdrag med hälften av sin inkomst av rörelse eller eget arbete. Sammanlagda avdraget skulle dock inte få överstiga 3 000 kronor. I de likalydande motionerna I: 369 och II: 455 har såsom ett provisorium i avvaktan på utredningen rörande förvärvsavdraget hemställts, att avdraget för gift kvinna med barn vid den statliga inkomstbeskattningen höjs från nuvarande 10 procent av inkomsten, dock högst 1 000 kronor, till 20 procent av inkomsten, dock högst 2 000 kronor. Vidare har — såsom tidigare angivits — i de likalydande motionerna I: 373 och II: 457 yrkats skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om omprövning av förvärvsavdraget så att även ogift kvinna med vårdnad om barn må äga rätt till sådant avdrag.

Enligt vad utskottet har sig bekant torde den av 1954 års riksdag begärda utredningen rörande förvärvsavdraget komma att igångsättas inom den närmaste tiden. Utredningen torde få att behandla frågan om förvärvsavdraget i hela dess vidd. Såsom förut framhållits kan det förutsättas att utredningen även kommer att ägna uppmärksamhet åt spørsmålet om förvärvsavdrag för ensamstående skattskyldiga med vårdnad om barn. Detta synes motiverat redan med hänsyn till förvärvsavdragets syfte. Avdraget avser att till viss del kompensera förvärvsarbetande kvinnor för de merkostnader de orsakas till följd av sitt förvärvsarbete. Förhållandena torde numera i stor utsträckning vara sådana att ensamstående kvinnor, som har förvärvsarbete och vårdnaden om barn, har kostnader av samma karaktär som gifta kvinnor i motsvarande situation.

Utskottet anser inte att någon ändring av vare sig provisorisk eller permanent karaktär bör vidtas i bestämmelserna rörande förvärvsavdraget, innan den av riksdagen begärda utredningen i ämnet har ägt rum. Inte heller finner utskottet skäl tillstyrka yrkandet i motionerna I: 373 och II: 457

om skrivelse till Kungl. Maj:t i frågan. Utskottet avstyrker således motionsyrkandena i föreliggande del.

Utskottet har slutligen att behandla yrkandet i de likalydande motionerna I: 369 och II: 455 om skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om en plan för fortsatt reformarbete på skatteväsendets område. Till stöd för yrkandet har anförts att det under de närmaste åren torde vara möjligt att bereda ytterligare lättnader i skattetrycket. Enligt motionärernas mening bör därför en avvägning komma till stånd mellan olika tänkbara skattesänkningståtgärder och en därpå grundad turordning göras upp.

Om den av utskottet förordade ortsavdragsreformen genomföres och kommunerna av staten erhåller full kompensation för inkomstminskningen under de närmaste tre åren, torde såvitt utskottet kan bedöma statsfinansiellt utrymme knappast komma att föreligga för ytterligare skattesänkningar av större omfattning. Något behov torde därför inte nu föreligga av den i motionerna begärda planen. Härutöver vill utskottet erinra om att utredning rörande de reformer på den direkta beskattningens område, som närmast påkallar sin lösning, antingen redan pågår eller också — såsom i fråga om avdrag för förvärvsarbetande kvinnor — ställts i utsikt inom en nära framtid. Med det anförda avstyrker utskottet de förevarande motionerna i denna del.

Det i propositionen framlagda förslaget om sänkning av maximibeloppet för avdrag för nedsatt skatteförmåga enligt kommunalskattelagen tillstyrkes av utskottet, liksom förslaget till sådant förtydligande av 9 § 2 mom. förordningen om statlig inkomstskatt, att därav klart framgår att folkpensionärer skall befrias från skatt i samma utsträckning vid den statliga som vid den kommunala inkomsttaxeringen.

Förslaget till lag med särskilda bestämmelser om kommuns, landstingskommuns och annan samfällighets utdebitering för åren 1958—1965 föranleder intet särskilt yttrande från utskottets sida. Utskottet förutsätter härvid att de motioner, som har avseende å frågan om statsbidrag till kommunerna, inte föranleder någon riksdagens åtgärd.

Utskottets hemställan

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

- A) att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition, nr 97, såvitt densamma hänvisats till bevillningsutskottet,

1) för sin del antaga det vid propositionen fogade förslaget till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370);

2) antaga det vid propositionen fogade förslaget till förordning angående ändrad lydelse av 9 § 2 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt; samt

3) för sin del antaga det vid propositionen fogade förslaget till lag med särskilda bestämmelser om kommuns, landstingskommuns och annan samfällighets utdebitering av skatt för åren 1958—1965; ävensom

B) att följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 311 av fru Gärde Widemar och fru Hamrin-Thorell samt II: 382 av fröken Elmén m. fl.,

2) de likalydande motionerna I: 369 av herr Ohlon m. fl. och II: 455 av herr Ohlin m. fl.,

3) de likalydande motionerna I: 373 av fru Svenson m. fl. och II: 457 av herr Onsjö,

4) de likalydande motionerna I: 425 av fröken Ranmark och II: 535 av fru Eriksson i Stockholm m. fl.,

5) de likalydande motionerna I: 456 av herr Hagberg m. fl. och II: 572 av herr Nilsson i Svalöv m. fl., såvitt motionerna hänvisats till bevillningsutskottet,

6) de likalydande motionerna I: 464 av fru Gärde Widemar m. fl. och II: 575 av herr Gustafson i Göteborg m. fl.,

7) de likalydande motionerna I: 465 av herrar Gustafsson och Franzén samt II: 576 av herr Larsson i Hedenäset, såvitt motionerna hänvisats till bevillningsutskottet, ävensom

8) motionen II: 552 av herr Holmberg m. fl., såvitt motionen hänvisats till bevillningsutskottet,

mätte, i den mån de icke kan anses besvarade genom vad utskottet ovan anfört och hemställt, av riksdagen lämnas utan åtgärd.

Stockholm den 25 april 1957

På bevillningsutskottets vägnar:

EDGAR SJÖDAHL

Närvarande:

från första kammaren: herrar Sjödahl, Spetz, Eriksson, Söderquist, Rune Johansson, Niklasson, Oscar Carlsson, Wärnberg, Bengtson och Mannerskant; samt

från andra kammaren: herrar Sundström, Nilsson i Svalöv*, Brandt, Gustafson i Göteborg, Allard, Kärlander, Persson i Svensköp, Wiklund, Strandh och Jansson i Aspeboda.

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.

Reservationer

I) av herrar *Söderquist, Gustafson* i Göteborg och *Strandh*, vilka i fråga om ortsavdragen för ensamstående skattskyldig med hemmavarande barn

a) ansett att den del av utskottets yttrande, som å s. 21 börjar med orden »Utskottet vill» och å s. 22 slutar med orden »motsvarande delar», bort ha följande lydelse:

»I de ovan berörda motionerna har man bl. a. erinrat om den nyligen avslutade familjeutredningens påpekande att då de nuvarande bestämmelserna genomfördes om att rätt till samma ortsavdrag som för gift skattskyldig endast skulle tillkomma den som haft husföreståndarinna eller hembiträde anställd, så hade lagstiftarna huvudsakligen haft änklings fall i tankarna. Förhållandena är emellertid nu väsentligt ändrade. Det övervägande antalet skattskyldiga inom ifrågavarande grupp utgöres av ensamstående mödrar. Hembiträdesbristen framtvingar andra lösningar av vårdproblemet för barnen t. ex. genom utnyttjande av kollektiva anordningar av olika slag såsom daghem, förskolor etc. och eventuellt kompletterade med städhjälp, måltidsinackorderingar o. dyl. Kostnaderna härför blir i allmänhet av motsvarande omfattning som för ett hembiträde. Då den bakomliggande motiveringen för det högre ortsavdraget i »husföreståndarinnefallet» är att kompensera de ökade kostnaderna, borde konsekvensen kräva att dessa skattskyldiga finge rätt till det högre avdraget.

Utskottet anser att vad motionärerna anfört är bärande. Gällande regler måste anses såsom otidsenliga. I propositionen föreslås nu den ändringen att ifrågavarande skattskyldiga skall vid den *kommunala* beskattningen få rätt till det i jämförelse med övriga ensamstående något förhöjda ortsavdrag, som de tidigare haft vid den *statliga* inkomstskatten. Det är visserligen ett steg i rätt riktning, men enligt utskottets uppfattning icke tillfredsställande. Utskottet ansluter sig på ovan anförda skäl till de i motionerna framförda yrkandena. Utskottets ställningstagande innebär, att de yrkanden som framförts i de likalydande motionerna I: 425 av fröken Ranmark och II: 535 av fru Eriksson i Stockholm m. fl. blir i allt väsentligt tillgodosedda. I likhet med vad som yrkats i motionerna I: 369 och II: 455 samt I: 464 och

II: 575 anser utskottet det vara riktigt att begränsa rätten till det högre ortsavdraget så att det — förutom att den skattskyldige skall ha haft hemmavarande barn under sin vårdnad — skall gälla i de fall den skattskyldige haft förvärvsarbete utanför hemmet.»

b) under punkterna A 1) och 2) hemställt,

att riksdagen måtte, med förklarande att Kungl. Maj:ts förevarande proposition, nr 97, icke kunnat av riksdagen oförändrad bifallas samt med bifall till de likalydande motionerna I: 369 av herr Ohlon m. fl. och II: 455 av herr Ohlin m. fl. — såvitt gäller frågan om ortsavdragen för ensamstående skattskyldig med hemmavarande barn — ävensom till de likalydande motionerna I: 464 av fru Gärde Widemar m. fl. och II: 575 av herr Gustafson i Göteborg m. fl. samt i anledning av de likalydande motionerna I: 425 av fröken Ranmark och II: 535 av fru Eriksson i Stockholm m. fl.,

1) för sin del antaga det vid propositionen fogade förslaget till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370) med de ändringar och tillägg, som framgår av nedanstående såsom *reservanternas förslag* be-tecknade lydelse:

Utskottets förslag

Härigenom förordnas, att 48 § 2 mom. och 50 § 2 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 ävensom anvisningarna till 50 § punkterna 1 och 2 samma lag skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

48 §.

2 mom. Skattskyldig fysisk — — — nedan sägs.

Skattskyldig, som — — — — — 4 000 kronor.

Skattskyldig, som under beskattningsåret haft husföreståndarinna hos sig anställd, äger, därest han varit ogift (varmed jämställes änkring, änka eller frånskild) och haft hemmavarande barn för vilket rätt till allmänt barnbidrag förelegat, att åtnjuta kommunalt ortsavdrag med belopp som i föregående stycke sägs.

Reservanternas förslag

Härigenom förordnas, att 48 § 2 mom. och 50 § 2 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 ävensom anvisningarna till 48 § och 50 § punkterna 1 och 2 samma lag skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

48 §.

Skattskyldig, som under beskattningsåret haft husföreståndarinna hos sig anställd *eller haft förvärvsarbete utom hemmet*, äger, därest han varit ogift (varmed jämställes änkring, änka eller frånskild) och haft hemmavarande barn för vilket rätt till allmänt barnbidrag förelegat, att åtnjuta kommunalt ortsavdrag med belopp som i föregående stycke sägs.

Utskottets förslag

Reservanternas förslag

Gift skattskyldig, — — — — — om barnet.

Annan skattskyldig — — — — — 2 000 kronor.

50 §.

50 §.

2 mom. För fysisk — — — — — kronor, bortfaller.

Finnes skattskyldigs — — — — — 3 000 kronor.

Om skattskyldigs — — — — — ovan sägs.

Skattskyldig, vars — — — — — stycket förmäles.

Vad härefter — — — — — beskattningsbar inkomst.

Anvisningar

till 48 §.

till 48 §.

Vad i denna paragraf stadgas om person, som varit här i riket bosatt, skall på grund av föreskriften i 68 § tillämpas även å person, som här i riket stadigvarande vistats. Frågan om en person varit gift eller om en gift person levt tillsammans med sin make, liksom ock frågan huruvida skattskyldig haft barn eller icke bedömes med ledning av föreskrifterna i 65 §. Rätt till allmänt barnbidrag anses föreligga från och med den dag barnet fötts eller rätten eljest inträtt till och med den dag barnet fyllt 16 år eller rätten eljest upphört. Med barn avses jämväl styvbarn ävensom adopterat barn. Avgörande för frågan, huruvida skattskyldig haft hufvudföreståndarinna, är det förhållande, som rått under större delen av beskattningsåret.

Vad i denna paragraf stadgas om person, som varit här i riket bosatt, skall på grund av föreskriften i 68 § tillämpas även å person, som här i riket stadigvarande vistats. Frågan om en person varit gift eller om en gift person levt tillsammans med sin make, liksom ock frågan huruvida skattskyldig haft barn eller icke bedömes med ledning av föreskrifterna i 65 §. Rätt till allmänt barnbidrag anses föreligga från och med den dag barnet fötts eller rätten eljest inträtt till och med den dag barnet fyllt 16 år eller rätten eljest upphört. Med barn avses jämväl styvbarn ävensom adopterat barn. Avgörande för frågan, huruvida skattskyldig haft hufvudföreståndarinna *eller förvärvsarbete utom hemmet*, är det förhållande, som rått under större delen av beskattningsåret.

till 50 §.

till 50 §.

1. Den skattskyldiges — — — — — inkomsten åtnjutits.

Den myndighet — — — — — särskilda fallet.

Normalbeloppen för — — — — — förvärvskällan tjänst.

Vid bestämning — — — — — i inkomsten.
 Fråga om — — — — — förmånens värde.
 Har den — — — — — därtill föranleda.
 Har den — — — — — skattemyndighetens beslut.
 Har den — — — — — beskattningsbar inkomst.
 Är inkomsten — — — — — av existensminimum.
 Nedsatt arbetsförmåga — — — — — normal arbetsinkomst.
 2. Därest skattskyldig — — — — — hänsyn därtill.
 Om skattskyldig — — — — — nedsatt skatteförmåga.
 Därest folkpensionen — — — — — därtill föranleda.

Denna lag — — — — — tidigare år.

2) *dels* antaga följande

Förslag
till

förordning angående ändrad lydelse av 8 § 1 mom. och 9 § 2 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt

Härigenom förordnas, att 8 § 1 mom. och 9 § 2 mom. förordningen den 26 juli 1947 om statlig inkomstskatt skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

8 §.

1 mom. Skattskyldig fysisk — — — mom. kommunalskattelagen.

Skattskyldig, som — — — 4 000 kronor.

Skattskyldig, som under beskattningsåret haft husföreståndarinna hos sig anställd eller haft förvärvsarbete utom hemmet, äger, därest han varit ogift (varmed i denna paragraf jämställes änklings, änka eller frånskild) och haft hemmavarande barn för vilket rätt till allmänt barnbidrag föreläggat, att åtnjuta statligt ortsavdrag med belopp som i föregående stycke sägs.

Gift skattskyldig, — — — om barnet.

Annan skattskyldig — — — 2 000 kronor.

9 §.

2 mom. För skattskyldig — — — kronor, bortfaller.

Finnes skattskyldigs skatteförmåga hava varit väsentligen nedsatt av anledning, varom i 50 § 2 mom. andra, tredje eller fjärde stycket kommunal-

skattelagen förmåles, må efter taxeringsnämndens eller, om besvär anförts eller ock särskild framställning därom gjorts senast den 30 juni året näst efter taxeringsåret, prövningsnämndens beprövande den skattskyldiges taxerade inkomst minskas, förutom med statligt ortsavdrag, med ytterligare ett efter omständigheterna avpassat belopp, dock högst 3 000 kronor.

Vad härefter — — — beskattningsbar inkomst.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1958; dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1958 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1958 eller tidigare år.

dels ock för sin del antaga följande

Förslag

till

förordning angående ändrad lydelse av 4 § 2 mom. uppbördsförordningen den 5 juni 1953 (nr 272).

Härigenom förordnas, att 4 § 2 mom. uppbördsförordningen den 5 juni 1953 skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

4 §.

2 mom. I skattetabellerna — — — utan barn).

Gift, med — — — av skattskyldiga.

Gift, med — — — 2) avses.

Ogift skattskyldig, som har husföreståndarinna hos sig anställd eller förvärvsarbete utom hemmet, skall, om han har hemmavarande barn för vilket rätt till allmänt barnbidrag föreligger, likställas med gift manlig inkomsttagare som under 2) avses.

Under 3) — — — av skattskyldiga.

Med ogift — — — eller hemskild.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1958 och skall dessförinnan tillämpas såvitt angår upprättandet av skattetabeller för inkomståret 1958.

II) av herrar *Mannerskantz* och *Nilsson* i Svalöv, vilka anfört följande:
Full enighet råder om att de kommunala ortsavdragen bör höjas till

samma nivå som de statliga. Vi finner det likaledes motiverat, att staten under en övergångstid genom bidrag till kommunerna medverkar till att utdebiteringshöjningarna på grund av skatteunderlagsbortfall inte blir så betungande. Enligt vår mening är emellertid den i propositionen föreslagna övergångstiden alltför lång och de anspråk, som härigenom ställs på statsverket, alltför stora. I de likalydande motionerna I: 456 av herr Hagberg m. fl. och II: 572 av herr Nilsson i Svalöv m. fl. har hemställts, att full kompensation till kommunerna för skatteunderlagsbortfallet i samband med höjningen av de kommunala ortsavdragen skall utgå under ett år i stället för föreslagna 3 år. Den sammanlagda övergångstiden skulle härigenom bli sex i stället för åtta år. Enligt vår mening är denna tidrymd fullt tillräcklig för den anpassning som kan behöva komma till stånd inom kommunerna. Vi biträder därför motionärernas förslag.

På grund härav anser vi, att utskottet under punkten A 3) bort hemställa, att riksdagen måtte, med förklarande att Kungl. Maj:ts förevarande proposition, nr 97, icke kunnat av riksdagen oförändrad bifallas, antaga det i propositionen framlagda förslaget till lag med särskilda bestämmelser om kommuns, landstingskommuns och annan samfällighets utdebitering av skatt för åren 1958—1965 med de ändringar som föreslagits i de likalydande motionerna I: 456 och II: 572.

III) av herrar *Söderquist*, *Gustafson* i Göteborg, *Persson* i Svensköping och *Strandh*, vilka — i fråga om förvärvsavdraget för gift kvinna — ansett,

a) att den del av utskottets yttrande, som å s. 24 börjar med orden »Enligt vad» och å s. 25 slutar med orden »föreliggande del», bort ha följande lydelse:

»Förvärvsavdragets nuvarande belopp — maximum 1 000 kronor för kvinna med minderårigt barn — fastställdes som ovan anförts år 1952. Sedan dess har penningvärdet försämrats. Redan på denna grund är en höjning enligt utskottets mening motiverad. Utskottet delar vidare den i de likalydande motionerna I: 369 av herr Ohlson m. fl. och II: 455 av herr Ohlin m. fl. framförda meningen att förvärvsavdraget med hänsyn till sin avsedda funktion, nämligen att till viss del kompensera den förvärvsarbetande gifta kvinnan för de särskilda kostnader som är förenade med hennes förvärvsarbete, icke fick en tillfredsställande utformning genom 1952 års beslut. De skäl som då förelåg för ett större förvärvsavdrag är enligt utskottets uppfattning nu än starkare.

Enligt vad utskottet erfarit torde den av 1954 års riksdag begärda utredningen rörande förvärvsavdraget komma att igångsättas inom den närmaste tiden. Av de skäl som anförts i de ovan refererade motionerna anser utskottet emellertid en viss, omedelbar höjning vara synnerligen angelägen.

En sådan höjning bör vara provisorisk i avvaktan på utredningens resultat och på sätt som föreslagits i motionerna begränsas till en höjning av nuvarande procenttal, 10 procent av inkomsten, till 20 procent av inkomsten jämte en höjning av maximibeloppet från nuvarande 1 000 kronor till 2 000 kronor. Det nuvarande grundbeloppet om 300 kronor skulle alltså kvarstå oförändrat tills vidare. Den av utskottet här förordade provisoriska höjningen skulle alltså begränsas till det förvärvsavdrag som tillkommer gift kvinna, som har minderårigt barn och som haft inkomst av rörelse eller av eget arbete.

Med vad utskottet här föreslagit har yrkandet i de likalydande motionerna I: 311 och II: 382 — att gift kvinnas förvärvsavdrag skall bestämmas till högst 1 000 kronor, och att om hon haft hemmavarande barn, för vilket rätt till allmänt barnbidrag förelegat, hon skall medges ytterligare avdrag med hälften av sin inkomst av rörelse eller eget arbete, dock högst sammanlagt 3 000 kronor — i viss mån tillgodosetts. Utskottet förutsätter att det i nyssnämnda motioner framförda förslaget kommer att bli prövat av den kommande utredningen. Detsamma gäller den i de likalydande motionerna I: 373 och II: 457 framförda tanken att förvärvsavdrag även skulle kunna tillkomma ogift kvinna med vårdnad om barn.

I fråga om förvärvsavdraget tillstyrkes alltså den i de likalydande motionerna I: 369 och II: 455 föreslagna höjningen såsom ett provisorium i avvaktan på den kommande utredningen.»

b) att utskottet under punkten B 2) bort hemställa,

att riksdagen måtte, med bifall till de likalydande motionerna I:369 av herr Ohlon m. fl. och II:455 av herr Ohlin m. fl. — såvitt gäller frågan om gift kvinnas förvärvsavdrag — ävensom i anledning av de likalydande motionerna I:311 av fru Gärde Widemar och fru Hamrin-Thorell och II:382 av fröken Elmén m. fl., antaga följande

Förslag
till

*förordning angående ändrad lydelse av 4 § 2 mom. förordningen
den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt*

Härigenom förordnas, att 4 § 2 mom. förordningen den 26 juli 1947 om statlig inkomstskatt skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

4 §.

2 mom. Har gift kvinna, som levt tillsammans med sin man och som under större delen av beskattningsåret varit här i riket bosatt, under året

haft inkomst av rörelse eller av eget arbete, må hon, om och i den mån så-
dan hennes inkomst därtill förslår, åtnjuta avdrag med 300 kronor eller,
om hon haft hemmavarande barn för vilket rätt till allmänt barnbidrag
förelegat, med 300 kronor jämte 20 procent av nämnda inkomst, samman-
lagt dock högst med 2 000 kronor.

Har gift man, som levt tillsammans med sin hustru och som under större
delen av beskattningsåret varit här i riket bosatt, under året haft inkomst
av jordbruksfastighet eller rörelse och har den skattskyldiges hustru utfört
arbete i förvärvskällan till ett värde av minst 300 kronor, må mannen, om
och i den mån inkomsten i förvärvskällan därtill förslår, åtnjuta avdrag
med 300 kronor.

Avdrag enligt detta moment må icke för makarna tillsammans överstiga
300 kronor eller, om den gifta kvinnan haft hemmavarande barn för vilket
rätt till allmänt barnbidrag förelegat, 2 000 kronor.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1958; dock att äldre be-
stämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1958 års taxering samt i fråga
om eftertaxering för år 1958 eller tidigare år.

IV) av herrar *Spetz, Söderquist, Mannerskantz, Nilsson* i Svalöv, *Gustaf-
son* i Göteborg, *Persson* i Svensköp och *Strandh*, vilka — beträffande yrkan-
det om utredning om införande av barnavdrag vid beskattningen — ansett

a) att den del av utskottets yttrande, som å s. 22 börjar med orden »I
de likalydande» och å s. 23 slutar med orden »i frågan», bort ha följande
lydelse:

»I de likalydande motionerna I:369 och II:455 har yrkats skrivelse till
Kungl. Maj:t med hemställan om utredning om införande av barnavdrag
vid beskattningen. Motionärerna har särskilt pekat på att genom barnav-
drag skulle principen om skatt efter förmåga bättre komma till sin rätt
för barnfamiljerna. Det rättviseproblem, som det här gäller, har enligt mo-
tionärernas mening fått ökad betydelse i och med att en större andel av
inkomsten får avstås i skatt till det allmänna. Utskottet tillstyrker på här
anförda skäl det framförda yrkandet om att frågan om införande av barn-
avdrag såsom ett komplement till barnbidraget göres till föremål för utred-
ning och att förslag härom framlägges för riksdagen när statsfinansiella
och samhällsekonomiska förutsättningar därför föreligger.»

b) att utskottet bort hemställa,

att riksdagen måtte, med bifall till de likalydande motio-
nerna I:369 av herr Ohlon m. fl. och II:455 av herr Ohlin
m. fl. i den del motionerna här behandlas, i skrivelse till

Kungl. Maj:t anhålla om utredning rörande införande av barnavdrag vid beskattningen.

V) av herrar *Spetz, Söderquist, Mannerskantz, Nilsson* i Svalöv, *Gustafsson* i Göteborg, *Persson* i Svensköp och *Strandh*, vilka — beträffande yrkandet om utarbetande av en plan för ett fortsatt reformarbete på skatteväsendets område — ansett

a) att den del av utskottets yttrande å s. 25, som börjar med orden »Utskottet har» och slutar med orden »denna del», bort ha följande lydelse:

»Utskottet har slutligen att behandla yrkandet i de likalydande motionerna I:369 och II:455 om skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om en plan för fortsatt reformarbete på skatteväsendets område. Utskottet vill starkt betona det angelägna i att en sådan plan som den i motionerna skisserade söker åstadkommas. Såsom motionärerna framhållit skulle i en sådan plan en avvägning komma till stånd mellan de olika skattesänkingsåtgärder som från skilda synpunkter synes angelägna eller önskvärda, och en därpå grundad turordning göras upp. Hänsyn måste självfallet därvid tas till det statsfinansiella utrymmet. Något definitivt fixerande av ett preciserat tidsschema är naturligtvis därför inte möjligt. Det värdefulla i en sådan plan ligger enligt utskottets mening inte minst däri att den skulle göra det möjligt att få till stånd en något så när samtidig avvägning av de olika skattereformer — såväl större som mindre — som enligt utskottets uppfattning i dag synes angelägna. Den bör också fattas som ett uttryck för statsmakternas vilja att steg för steg sänka det för närvarande hårda skattestrycket till en rimligare nivå.

Vad gäller de tekniska förutsättningarna att göra upp en dylik plan, får utskottet hänvisa till vad motionärerna anfört därom.»

b) att utskottet bort hemställa,

att riksdagen måtte, med bifall till de likalydande motionerna I:369 av herr Ohlon m. fl. och II:455 av herr Ohlin m. fl., i vad motionerna avser här förevarande fråga, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utarbetande av en plan för ett fortsatt reformarbete på skatteväsendets område genom inom ramen för bevarande av sunda statsfinanser steg för steg genomförda skattelättnader.

VI) av herr *Rune Johansson*.

Särskilt yttrande

av herrar *Niklasson, Bengtson* och *Jansson* i Aspeboda, vilka anfört följande:

»Det i föreliggande betänkande framlagda förslaget beträffande ortsavdragen vid den kommunala taxeringen innebär att desamma höjes till samma belopp som vid den statliga. Något ställningstagande till frågan om dyrortsgraderingen av dessa avdrag innebär detta alltså icke utan kommer frågan härom att upptagas i annat sammanhang. Vår anslutning till förevarande betänkande innebär därför icke ett frånträdande av vår i olika sammanhang framförda uppfattning att ifrågavarande ortsavdrag bör utgå med enhetliga belopp för hela riket varvid dock övre Norrlands särartade förhållanden bör beaktas.»
